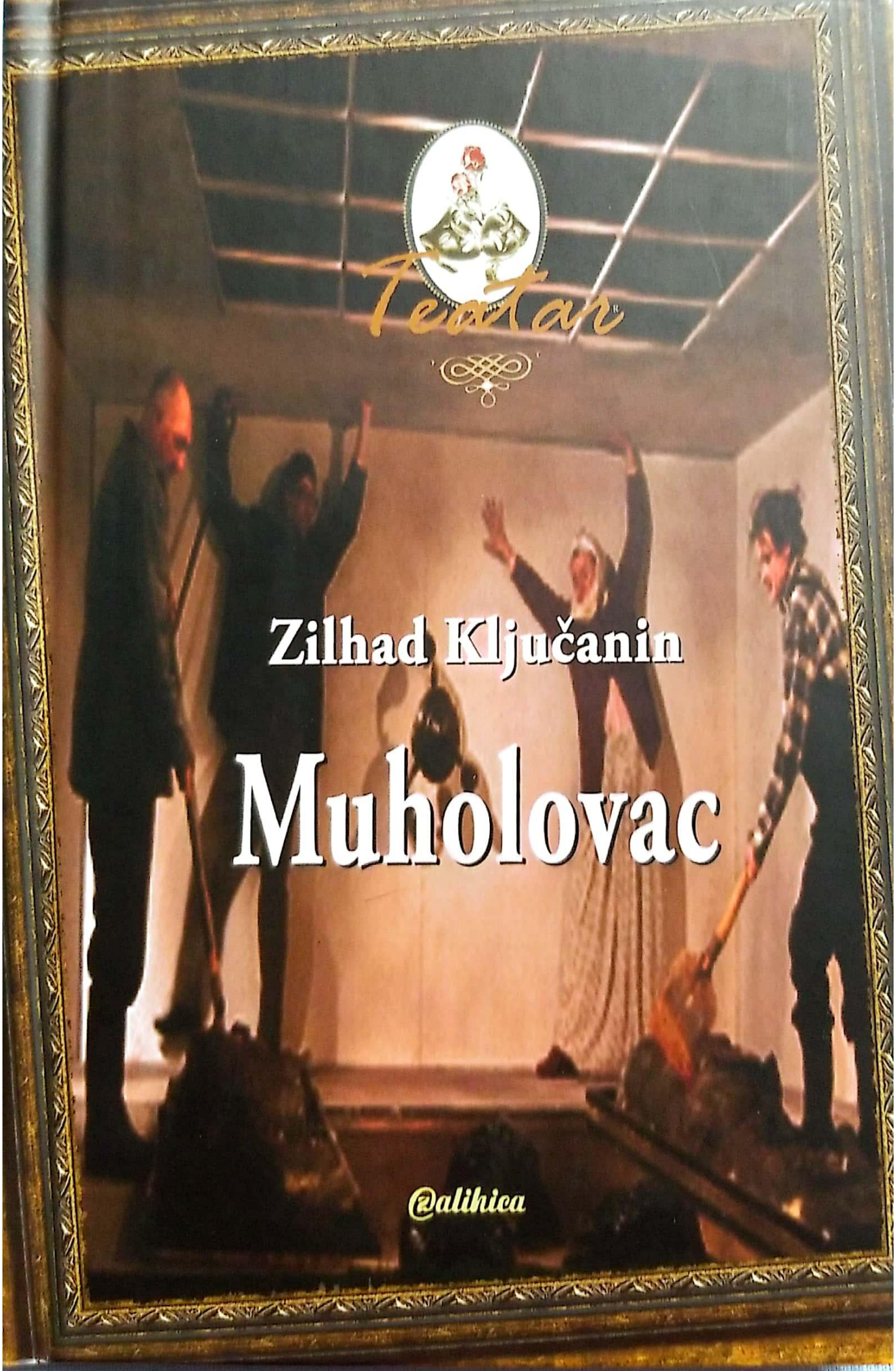
Teatar
Zilhad Ključanin
Muholovac
Zalihica

Zilhad Ključanin

MUHOLOVAC

@alihica

Biblioteka
TEATAR
Knjiga 2.

Zilhad Ključanin
MUHOLOVAC

Glavni i odgovorni urednik
Almir Zalihić

Naslovna strana
Emir Operta

dtp & layout
@alihica

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo
821 . 163 . 4 (497 . 6) -31

KLJUČANIN, Zilhad
Muholovac : (drama) / Zilhad Ključanin. -
Sarajevo: Zalihica, 2008. - 105 str. ; 20 cm. -
(Biblioteka Teatar)

ISBN 978 9958 - 787 - 18 - 8

COBISS.BH-ID 16110342

Zilhad Ključanin

MUHOLOVAC

Publishing House
SARAJEVO
2008.

Mojoj kćerki Biseri

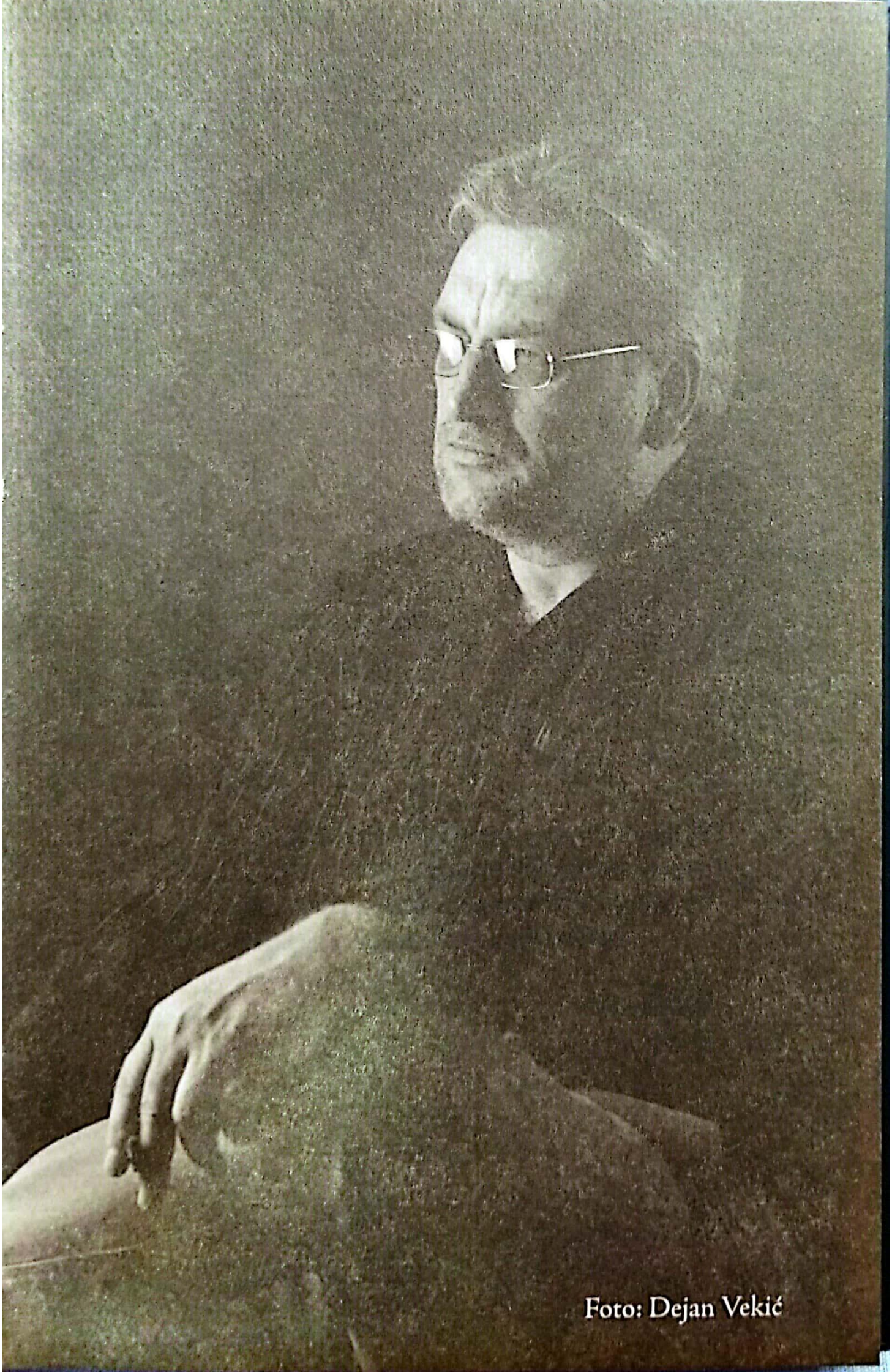

Foto: Dejan Vekić

Tu još dolaze naši grijehovi. Niko od nas koji smo još živi nije u Božijoj milosti. Niko ne bi mogao da digne oči prema nebu a da odmah ne osjeti da su mu ukaljane sramotom. A tu stid ne pomaže.

Huan Rulfo

LICA

- Muho L. • *Bosanac, sa "dužim životnim stažom" u Sloveniji; žena ga zove Mu*
- Maruška L. • *žena Muhe L., Slovenka, "sa bosanskim srcem"*
- Dječak • *sin Muhe L., 10 godina, nekad ga zovu Hamo, nekad Kekec*
- Djevojčica • *kćerka Muhe L., 8 godina, nekad je zovu Mojca*
- Hamo L. • *otac Muhe L.*
- Pemba L. • *majka Muhe L.*
- Tri "fiksacije" Maruške L. • *u narodnim slovenskim nošnjama*
- Majstor Bedrudin • *zemljak, praktičniji od Muhe*
- Predsjednik Svih Muha• *ličnost iz halucinacija glavnog aktera*
- Prva muha • *kostimirana*
- Druga muha • *kostimirana*
- Voditeljica • *tipična priučena voditeljica iz dijaspore*
- Izbjeglica Nedžad • *k'o izbjeglica, prilično "izbehućen"*
- Kupac konobe • *praktičan, lukav*
- Ambasador • *malo "falična" persona*
- Sekretarica • *poćorava, zavijena*
- Arapin Dodi • *tj. bosanska verzija Arapina: bogat, i nezainteresiran*
- Prevoditeljica • *nakinđurena, uslužna, ali distancirana*
- Dva radnika • *u radničkim odijelima*

Napomena: *Likove Dječaka i Djevojčice igraju isti glumci koji igraju likove Hame L. i Pembe L.; Majstora Bedrudina, Predsjednika Svih Muha, jednu od "fiksacija" Maruške L., i jednog od radnika igra jedan glumac; Kupca konobe, jednu od muha, jednu od Maruškinih "fiksacija", Arapina, Izbjeglicu, Ambasadora, i jednog od radnika igra jedan glumac; Novinarku, jednu od muha, Prevoditeljicu, Sekretaricu u ambasadi, i jednu od Maruškinih "fiksacija" igra jedna glumica; sve to, čini mi se, ima smisla – na simboličkom nivou.*

1. MUHE, PROKLETE MUHE

(Pozadina/Ljetnja bašča. Svi akteri. Muho L., Maruška)

U pozadini pozornice svi su akteri. Plešu na muziku "Ni travke nema pustoš je svud". Muho sa Maruškom, Hamo sa Pembom (jedva se držeći jedno za drugo), a Kupac konobe, Novinarka i Ambasador (u slovenačkim odorama) plešu utroje.

Plešu.

Potom se razilaze.

Na sceni, u pozadini, ostaju, u polumraku, sjedeći na skemlijama, Hamo L. i Pemba L. Prethodno mu Pemba prtlja oko šlica, jer njemu ruke drhte. Zakopčava ga.

Muho L. dolazi u prvi plan.

Tu su stol i stolice.

Muho sjeda za stol. Uzima kaubojski roman "Laso" i čita. Povremeno čapne hranu sa stola.

Zvoni telefon u unutrašnjosti kuće.

MARUŠKA
(off)
Halo! Halo! Halo!

PEMBA
(iz pozadine, sa slušalicom u ruci)
K'o da neko viče halo!

MARUŠKA
(off)
Gospa Pemba, jeste to vi? Halo?!

HAMO
(uzimajući slušalicu iz Pembine ruke)
Halo! Halo!

MARUŠKA
(off)
Oooo! Proklete veze!

Za to vrijeme Muho čita svoj kaubojski roman, razbaškario se za stolom. Povremeno tjera muhe, koje sve više zuje, sa meze, sa stola.

MARUŠKA
(off)
Zovu opet!

MUHO
(razdraženo)
A ko zove?

MARUŠKA
(off)
Daj, ne pravi se blesav. Zove tvoj otac Hamo, i tvoja majka Pemba zove *(naglašava)*.

MUHO
Ma je l' to Hamo zove?

MARUŠKA
I Hamo! I Pemba!

MUHO
Neka zovu!... Donesi mi peškir!

MARUŠKA
Kaj?

MUHO
(naglašava)
Donesi mi peškir!!! Vruće je!

Muhe slijeću okolo. Muho ih tjera "Laso" romanom. (Tj. čuje se zujanje muha.)

MUHO
(mrmlja, za sebe)
E, i ove muhe! Proklete da su!

Dotrkuje Maruška, prilazi Muhi; on je ne vidi; baca pred njega na stol peškir.

MARUŠKA
Evo ti brisača!

MUHO
(trzne se; vikne)
Šta je tebi, ženo božija?!

MARUŠKA
A šta je tebi, božiji človek?!

MUHO
(trljajući se peškirom po glavi)
Kako to misliš?

MARUŠKA
Mu?

MUHO
Ha?

MARUŠKA
Tamo je rat...

MUHO
Kakav rat. To se, bolan, komšije malo pokoškale, to će stati kako je i počelo.

MARUŠKA
A zašto ih ne dovedeš otamo?

MUHO
(gleda je zaprepašteno)
Gdje?

MARUŠKA
Kako gdje? Ovdje, tu kod nas, u Portorož, gdje bi drugo...

MUHO
(nakon manje stanke)
...A šta ako mi umru... ovdje?... *(zašuti)* Ha?... Ha?

Šutnja traje nekoliko trenutaka.
Zaprepaštenje se od nje širi kao nagal val hladnoće u junskom danu.
Maruška ga gleda zaprepašteno.

MARUŠKA
(sjeda za stol, naginje se ka njemu)
Mu, nikad te nisam pitala jednu stvar... Kako kod vas Bosancov ide to sa rajom?

MUHO

S rajom ti je najbolje. A ne ovako ako si sam k'o ja, onda nije dobro...

MARUŠKA

Ne s râjom, nego s rájom, razumeš... pakao, raj, to, razumeš?

MUHO

Aha, aha...

MARUŠKA

Ovako: neko od vas Bosancov celi život greši... znaš... pravi grešku za greškom u životu... pa kad umre je l' se može nadat' da će mu duša otić' u raj?

MUHO

(prati je, kao, pomno, klima glavom, nasmije se)

Já! Já!

MARUŠKA

(prijekorno)

Já! Já!

MUHO

(odnekud se sjeti, digne prst, značajno)

Allah džellešanuhu prima pokajanje i kad insanu duša dođe dovde. *(pokaže na grlo)*

MARUŠKA

(vrisne)

Dovde je došao samo nož!... Tvojim roditeljima tamo u Bosni! *(udara kuhinjskom krpom, mahinalno, po stolu)*

Muho šuti. Vidi da je Maruška ubila krpom muhu.

MUHO
(uzima muhu sa dva prsta)
Maruška! Maruška! Ma vidi kako si ti nju... Svaka čast.

Maruška skoči, ljutito odlazi prema izlazu.
Muho skoči za njom, s muhom u ruci.

MARUŠKA
Ma ja sam postala muhoubica!

MUHO
Neka! Ma nek' svi vide! *(pokazuje visoko muhu)*

Muho dolazi do stola. Stavlja muhu na stol.

MUHO
Evo je ovdje...

Maruška na svome putu sreće svoju "fascinaciju": troje Slovenaca prođu, igrajući i pocikujući, putem između Muhe i pozadine, dok ih prati slovenska muzika (neka poskočica).

Muho sjeda za stol. Opet čita onaj kaubojski roman.

U pozadini se pale svjetla na Hami i Pembi. Oni sjede na svojim skemlijama. Pemba nešto štrika, a Hamo joj drži pletivo na rukama.

MUHO
(odjednom ustaje; viče)
Maruška! Maruška!

Maruška dotrči na pozornicu.

MARUŠKA
Šta je? Šta je bilo?

MUHO
(idući prema njoj)
Dođi ovamo, majke ti! Slušaj...

MARUŠKA
(zabrinuto)
Šta se dogodilo?

MUHO
(podmeće joj kaubojski roman "pod nos", čita)
Kaže ovako: "...Stazom se kretala kolona ratnika indijanaca prema naselju vigmana..." *(komentira)* Hajde, to i nekako... Slušaj sad... *(čita)* "Na čelu je jahao mlad ratnik, opaljen suncem, orlovskog nosa, u desnoj ruci je nosio kratko koplje na kome..." *(zapetlj'o se u čitanju)* Aha, čekaj... *(čita)* "... na kome je visilo mnogo skalpova..." *(ogorčeno, Maruški)* I ovi su indijanci počeli srati! *(baca kaubojski roman na tlo)*

MARUŠKA
Ti si opaljen u glavu! Jako zanimljivo to s indijancima... strašno...

Maruška odlazi, ali ponovo se sreće sa "svojim Slovencima-furkama". (Ustvari, osim te simboličke uloge, ovi "Slovenci-furke" mogu poslužiti i kao tehnička stvar: naznačavaju prijelaz iz jedne dramske situacije u drugu.) Preplašena, izlazi.

Dok se to dešava s Maruškom, Muho oko stola ganja muhe. Maše peškirom.

Opet se čuje telefon iz unutrašnjosti.

MARUŠKA
(off)
Halo! Halo! *(već rezignirano)* Ma, proklete veze!

Muhe zuje. Muho, na koljenima, preža ih oko stola, sa peškirom u ruci.

MUHO
(odjednom zainteresiran; za sebe)
Vidi!... Vidi!... Ma ja ovo nisam znao!

Muho prati pogledom kako uzlijeću muhe. Pogled mu je "vertikalan". To uradi nekoliko puta.

MUHO
(oduševljeno)
Muhe su k'o mali helihopteri... *(kaže "helihopteri" umjesto "helikopteri")* Lete k'o helihopteri... Ni lijevo ni desno... Nego zzzzzz!... gore!... *(sve to pokazuje rukom)*

Prati, oduševljeno, "vertikalu" muha.

MUHO
Muhe su mali helihopteri... Ako im ja sada skratim nebo...

Muho odgega prema izlazu.
Na pozornicu upravo ulazi Maruška. Hoće, vidljivo, da mu nešto kaže.

MARUŠKA
Muho... Mu... Čula sam grozne vijesti na radiju...

MUHO
(užurbano)

Maruška... Maruška... Zaboraviću... *(naglašava)* Ako im skratim nebo... Zaboraviću... Zaboraviću...

MARUŠKA
...Javili su... Javili su...

MUHO
(užurbano odlazi od nje)
...Nemoj me, molim te... zaboraviću... zaboraviću...

MARUŠKA
(Muho je već nestao)
...U Bosni ima koncentracionih logora, Mu! *(nikome; možda publici)* Ubijaju ljudje... Bacaju ih u masovne grobnice...

Pojavljuje se Muho, još je u svojoj grozničavosti, nosi neki poklopac.

MUHO
Vidi! Vidi, molim te, Maruška!

Muho joj pokazuje nešto s poklopcem.

MUHO
...Ako im ja skratim nebo...

MARUŠKA
Kome?

MUHO
Muhama.

Muho pritišće poklopac prema stolu. To potraje.

MUHO

Ha! E, šta ja sad njoj da radim? Ne bi valjalo da ih gnječim... Nikog ne treba gnječiti...

MARUŠKA

Mu.

MUHO

Ha?

MARUŠKA

Ljubezen moja...

MUHO

Kaži, Triglave, kaži...

MARUŠKA

Nas dvoje bi trebali ozbiljno porazgovarati...

MUHO

(nestrpljivo)

Hajde, ali samo brzo...

MARUŠKA

(odlučno)

Neću brzo! Dođi ovamo... *(pokazuje na baščenski stol i stolice)*

Odlaze prema stolu i stolicama. Sjedaju.

MARUŠKA

Moramo ih spasiti...

MUHO
(izleti mu; vidi se da misli na nešto drugo)
Koga?

Maruška ga gnjevno pogleda.

MUHO
(na trenutak se koncentrira)
Slažem se... moramo... ali...

MARUŠKA
(oštro)
Nema "ali".

MUHO
(pokunjeno)
Nema "ali".

MARUŠKA
(samouvjereno, ponavlja mu u facu)
Nema "ali".

MUHO
(malo samouvjerenije)
Nema "ali".

MARUŠKA
Jer je to "Ali" Bosnu upropastilo! *(udara po stolu rukom)*

Muho gleda u njene ruke. Vidi da je, udarivši rukom o stol, ubila muhe.

MUHO
Da vidim Maruška! Da vidim... *(hvata je za dlanove)* Divno! Pa ti k'o serijski ubica...

Uzima muhe u ruku.
Ustaje sa stolice.
Ide prema Maruški, koja je također, već, ustala iza stola.

MUHO
(pokazuje muhe)
Vidi ih! Vidi ih, Maruška!

Maruška bježi od njega.

MARUŠKA
Nemoj! Nemoj! Nemoj!

MUHO
Maruška...

MARUŠKA
Kaje?

MUHO
Muhe su kao biseri, samo ih treba pokupiti...

MARUŠKA
Veš kaj? I ja sam malo pocvrcnula... Ozbiljno... Meni se stalno pokazuju neki... *(pokazuje kako igraju njeni "Slovenci-furke")*... neki...

Maruška bježi prema izlazu. Ali (naravno!), sreće svoje "fascinacije": sada ih je dvoje, igraju, i, kao slučajno, sprječavaju joj prolaz. Maruška prstom pokazuje Muhi na njih. Muho niť ih vidi, niť ga briga: on nešto čeprka po stolu: možda skuplja muhe?

Muho, zanesen, izlazi na jedan kraj pozornice.
Maruška, sva zbunjena, žuri na drugi.

Čuje se glas iz kuhinje.

GLAS
(off)
Eno kavo brez!...

MARUŠKA
(trčeći)
Dolazim! Odmah!

Svjetla se pale na Hami i Pembi. Oni i dalje "pletu".

HAMO
Sutra nam dolazi naš Muho...

PEMBA
Ha?

HAMO
(jače)
Kažem: sutra nam dolazi naš Muho!

PEMBA
Jeś, jeś... Baš sam ga uželjela... Neka, bolan, Hamo ne tresi se toliko...

HAMO
Bogami, i ja... i njegove djece... i njegove Slovenke...

PEMBA
Neka, bolan, Hamo *(misli na Haminu "trešnju")* ...Dobra je ona, ḱo da nije Slovenka... Mašala, mašala...

HAMO
Bogami, da mi nije sin, rekʹo biʹ da je bolja od njega...

PEMBA
Niko nije bolji od sina... Niko... Haj' sad se tresi!

HAMO
A možda unuci?...

PEMBA
A možda unuci... Mašala, mašala...

Zatamnjenje na Hami i Pembi.

2. KAKO NAPRAVITI MUHOLOVCA I SPASITI SVIJET?

(Ljetna bašča. Pozadina. Muho L., majstor Bedrudin, Maruška, djeca, Hamo i Pemba)

U ljetnu bašču ulaze Muho L. i majstor Bedrudin.

MUHO
(pokazuje rukom)
Ovamo, majstore, ovamo... izvoli...

BEDRUDIN
Šta je, zemljače, gdje je zapelo?

Dolaze do stola. Na stolu se nalazi neka kesa.

Muho je u svom grozničavom stanju.

MUHO
Možeš li ti meni napraviti...

Iz kese vadi neke papire, jednu staklenu zdjelu, i poklopac...

MUHO
(grozničavo-stvaralački uzvikne)
...E... ovo!

Majstor Bedrudin, začuđen, gleda u sadržaj iz kese.

BEDRUDIN
Ovo je neki đugum...

MUHO

(i dalje stvaralački-grozničavo)

Nije bitno, ni sâm ne znam... ali znam kako bi trebalo izgledati... *(razmotava papire, na kojima se nalaze neki crteži)* evo, ovako...

BEDRUDIN

(nadnoseći se nad crteže)

Šta ću ti ja za ovo? Ovo ti je demižon za vino... Pa to možeš kupiti u svakoj radnji... nije potrebno da ja to iznova pravim...

MUHO

(opet grozničavo-stvaralački, ljutne se)

Čuj, kupiti! Kupiti! *(vikne, preneraženo)* Bedranec *(dakle, tepa mu)*, genijalne stvari se ne mogu kupiti!

BEDRUDIN

Bježi, ne budali! Čuj, demižon za vino – genijalna stvar!

Muho zuri u Bedrudina, zaprepašten, ne zna šta da kaže.

MUHO

(nakon duže stanke)

Dobro, možeš li ti meni napraviti evo ovo... *(pokazuje zdjelu, pa njezin poklopac)*

BEDRUDIN

...To mogu...

MUHO

(grozničavo)

...od plastike, razumije se... ta dva dijela nekako spoji...

BEDRUDIN

...Može se i to...

MUHO

(i dalje grozničavo)

...ispod svega napravi još jedan, tako da kažem... tanjur... shvataš... tanjur u koji se može naliti voda... ili ocat...

BEDRUDIN

...Mislim da može i to...

MUHO

(grozničavo, bezbeli)

...A ovdje negdje, oko tanjura, neko mjesto gdje bi se moglo staviti malo ribe, na primjer, ili... džigerice... ili šećera sa dvije-tri kapi mlijeka...

BEDRUDIN

...Sve to može... Ali, opet pitam: čemu sve to?

MUHO

(kao da krije neku naučnu tajnu)

...pa, recimo... da se mogu uhvatiti muhe...

BEDRUDIN

(zbunjeno)

...Opet ne razumijem...

MUHO

(digne ruke u znak razočarenja)

...E, jebaji ga, ja mu sve nacrtam, a on opet ne razumije...

Muho se okreće Bedrudinu, polahko mu "objašnjava".

MUHO

Da-se-u-hva-te-mu-he.

BEDRUDIN

Ne razumijem...

MUHO

(popizdio; što mora "otkriti tajnu")

Pa, jeb'o ga ti... muha sleti na ribu... muha čopne... muha uzleti sa ribe... muha bubne gore u ovaj stakleni poklopac... *(sve pokazuje rukom)* muha se ošamuti... muha se strovali dolje u ovo sirće... i... *(drekne)* šta?!!! ...muha k-r-e-p-a *(speluje)*...

BEDRUDIN

...A... tako... *(razmišlja; šutnja; Muho ga gleda s nadom)*... Taj bi aparat trebao loviti muhe... Onda se zove...

MUHO

(ozareno)

Muholovac!

BEDRUDIN

Kako?

MUHO

Muho... *(pokazuje na sebe)* lovac... *(pokazuje kao da lovi)* Muholovac.

BEDRUDIN

Odlično... zbilja domišljato... samo, zar ne bi bio bolji mamac od ribe... govno...

MUHO

Čovječe, kakvo govno!?...

BEDRUDIN
...Domaće...

MUHO
(skače iza stola; viče)
...Bedrudine, šta sam ja tebi reko! Sad se ne znamo!... Ovo je ekološki muholovac, Bedrudine! Ekološki! *(naglašava "ekološki")*

BEDRUDIN
Dobro, ekološki, bez govna... *(ustaje)* Dobro... Biće... Napravićemo nešto...

Ulazi Maruška s djecom.

MARUŠKA
Dobar dan.

BEDRUDIN
Lep pozdrav... *(vidi djecu; radosno vikne)* O, Mojca i Kekec, dragi otroci!...

DJEČAK I DJEVOJČICA
(uglas)
Striček Bedranec, ooo!

BEDRUDIN
Budite zdravi i veseli!

DJEČAK I DJEVOJČICA
(uglas)
Oooooo!

BEDRUDIN
Se vidimo!

MARUŠKA
Nasvidanje!

Bedrudin izlazi.
Muho, Maruška i djeca sjedaju za stol.
Muho viče za Bedrudinom.

MUHO
Molim te, od plastike! I da mi spojiš! *(Maruški)* Neće ih spoj'ti, majke mi!

Tišina.
Ručaju.
Maruška nutka djecu.
Muho nešto crtka pokraj tanjura.

MARUŠKA
(Muhi)
Mu?

MUHO
(prene se iz svoje odsutnosti)
Ha?

MARUŠKA
Ljetna je sezona, znaš...

MUHO
(ogleda se oko sebe)
Znam... Toliko je sparno... A i ove muhe... vjeruj mi, nikad nisu bile veće... *(dosjeti se, ozari)* ali, i njima će uskoro kraj...

Utom, ulaze kostimirane muhe. Klepeću svojim ogromnim krilima, a čuje se i snažno zujanje. Tako da se razgovor Muhe i Ma-ruške ne čuje.

Mubo gleda u mube. Ustaje iza stola. Hvata se za glavu.
I djeca vide mube.
Maruška – ne!
Mube produ jedan krug oko njih, i izadu.

MUHO
(*Maruški*)
Ove muhe su sve veće i veće! K'o da slonovi lete! Samo, neće dugo! Vjeruj mi, neće dugo!

Mubo sjeda za stol.
Sjeda i Maruška, ne znajući šta da kaže.
Mubo nastavi svoje skiciranje.
Tišina.

MARUŠKA
(*pokušava opet razgovor*)
Mu!

MUHO
Ha?

MARUŠKA
Ljetna je sezona...

Opet utrkuju mube. Sve se ponovi kao pretbodno.
Mube izlaze.

MARUŠKA
Naša konoba "Venecija" puna je gostiju. A tebe danima nema...

MUHO
(*prekida je, uzima ga njegova grozница*)

Radim, Maruška, radim. Ovo je vrlo važno. Za čovječanstvo. Cijeli svijet. "Venecija" će izdržati bez Muhe, ali cijeli svijet!...

Maruška tresne nož i viljušku na tanjur. To podobro zvekne. Djeca se trznu uplašeno.

Nakon toga: tišina.

MARUŠKA
(odjednom, Muhi)
A, jesi li sredio garantne listove za roditelje?

MUHO
(zatečen, ali se izvlači)
Maruška, pa ne ide to tako brzo...

MARUŠKA
Rat je brz, Mu! Treba ih spašavati!

DJEČAK
(odjednom)
Rat je brz k'o dedo Hamo!

DJEVOJČICA
Mama, ne mogu da jedem.

Maruška popizdi. Počne da viče na djecu. Djeca vrište. Ustaju iza stola. Polaze ka izlazu.

MUHO
(za dječakom)
Isti si Hamo! Majke mi, isti si Hamo! *(Maruški)* Sve više liči na Hamu... ja odem od Hame, a Hamo za mnom...

Maruška Muhi nekakvim papirom briše poprskanu majicu. (Valjda se, u ovoj frci, poprsk'o?)

Djeca izlaze.

MUHO
Šta radiš to?

MARUŠKA
Brišem te.

MUHO
Ma, čime me brišeš... čime?...

MARUŠKA
Salvetom...

MUHO
Ženo draga, to mi je nacrt... *(uzima joj iz ruku "nacrt")*

Sjedaju za stol.

MARUŠKA
I?

MUHO
Šta: i?

MARUŠKA
Hoćeš li ti spašavati svoje roditelje, ili nećeš?

MUHO
(važno; tumači joj)
Maruška! Muha je muha! A riba se spašava od glave! Moram prvo spasiti svijet...

Utrkuju muhe.

Maruška nešto objašnjava Muhi, ali mi to ne čujemo od buke muha. A i Muho je ne sluša. Sav obeznanjen gleda za muhama. Maruška pokušava da ga dohaviza. Briše mu lice peškirom. Džaba.

MARUŠKA
Ma šta je tebi? Šta je ovo? Mu?!

Muhe izlaze.

MUHO
(Maruški)
Vidio sam muhu s brkovima. Kapitalac! Maruška, ja moram spasiti svijet...

MARUŠKA
(tiho)
Od čega?!

MUHO
(vikne)
Od muha!

Maruška ne zna šta da radi. Krši prste.

MARUŠKA
Tebi su muhe popile mozak...

Muho se nekako dohaviza.

MUHO
Hajde, majke ti, sjedi!

Sjedaju.
Muho počne jesti.
Odjednom spusti kašiku. Nešto vadi iz usta.

MARUŠKA
Šta je? Muha?

MUHO
(skoči sa stolice; vikne)
Kopar! Kopar! Jesam ti rek'o da mi ne stavljaš kopar u supu!

Muho uzima tanjur, i izlazi.
Maruška sjeda za stol.

MARUŠKA
(nikome)
Kopar je izuzetno zdrav! Izuzetno zdrav!

Posprema po stolu. Gleda u Muhine nacrte.

Odtamnjenje na lijevoj strani pozornice u pozadini.

Pemba i Hamo L. i dalje sjede na svojim skemlijama. Zabrinuti su. Šute.
Čuju se jaki pucnji.

PEMBA
Haj'mo, stari, svi odlaze, vidiš da se puca...

HAMO
Kuda?

PEMBA
Kud' drugi, tud' i mi...

HAMO
(gorko)
Drugi imaju djecu.

PEMBA
(kroz plač)
Imamo i mi, stari... imamo...

HAMO
(odsječno)
Nemamo! I, kvit!

PEMBA
(grca)
Muho... moj Muho...

HAMO
(i dalje oštro)
Tvoj Muho nije došo!

PEMBA
(malo se pribrala)
Došo bi on... sigurno... ali...

HAMO
Šta "ali"!? Šta "ali"?! Nema "ali"! "Ali" ti je Bosnu upropastilo!

Polagahno zatamnjenje na Hami i Pembi.

Maruška (kao i za sve vrijeme razgovora Hame i Pembe) tabiri "nacrt".

Ulaze muhe!

Skaču svuda oko nje. Penju se na stol.
Maruška ih ne vidi.
Počinje da skuplja posuđe sa stola.
Muhe izlaze.
Skoro se sudaraju sa Muhom koji ulazi.

3. MUHOLOVAC JE ROĐEN!

(Ljetnja bašča. Muho L., Maruška, djeca)

Ulazi, dakle, Muho. U ruci nosi nešto prekriveno peškirom.

MUHO
Maruška.

MARUŠKA
Kaj je?

MUHO
Vidi ga.

MARUŠKA
Kaj je to?

MUHO
(prilazi stolu, polaže tu stvar pokrivenu peškirom na stol)
Samo polako...

MARUŠKA
Jesi l' to meni nešto donio?

MUHO
Šššš! Hajde, sjedi... *(uslužno joj pomiče stolicu da sjedne)*

Maruška sjeda. Muho uzima stolicu, privuče je do Maruške, sjeda, i uparađeno je zagrli.

Gledaju u ono pod peškirom.

MUHO

Vidi nas. *(svečano)* Maruška, Muho L. s ponosom ti predstavlja... *(širi usta od uha do uha, ustvari imitira početak nekog filma MGM-a; hoće da je zagrize za vrat)*

MARUŠKA

(braneći se)

Ne! Ne, grickati, mica-maca!

Gledaju u ono pod peškirom. Malo duže.

Muho se naginje, i polahko otkriva peškir (kao da otkriva neku bistu!). I Maruška se naginje za njim.

Ukazuje se – muholovac.

Muholovac je, dakle, gotov. Sliči na demižon za vino, napravljen od prozirne plastike, sastavljen od dva dijela, koji se kratkim navojem spajaju u cjelinu. Donji dio je povijen unutra, a u sredini je šupalj. Taj povijeni dio ima funkciju rezervoara, u koji se naspe tekućina, a ispod otvora postavi mamac. U vodu se može naliti malo vinskog octa, jer je nepobitno utvrđeno da u tom rastvoru muhe brže ginu.

(Prototip muholovca postoji. Jer, sad napominjemo, priča je djelomično rađena po istinitom događaju.)

MUHO

Ha? Šta kažeš? Vidi ga!

Maruška je zaprepaštena, ne kaže ništa, mahinalno rukom uzima onaj "nacrt" i gleda u njega.

MUHO

Prototip.

MARUŠKA

(pokazujući nacrt)

Od ovoga?

MUHO
Já! Já! Prototip... I ekološki...

MARUŠKA
Ekološki?

MUHO
Čist.

MARUŠKA
A kako taj tvoj krematorij može biti čist kad u njemu ginu muhe?

MUHO
Maruška, to nije krematorij, Maruška. Ja ništa ne spaljujem, Maruška, ja tu njih samo dušim, ekološki bezbolno...

MARUŠKA
Ti stvarno nisi normalan.

MUHO
Što?

MARUŠKA
I dušenje je isto smrt, ako nisi znao! *(vikne)* I ne postoji ekološka smrt!

MUHO
Ma kako ne postoji? Evo, gledaš je! Postoji. Sve je čisto. Hapoteka, ženo!

MARUŠKA
Ekološki čista smrt! Ti si post'o pravi monstrum! Monstrum!

Muho skoči sa stolice.

MUHO

Vidim ja kud ti kôsiš, Maruška. Nisam ćorav. Ti umjesto muha vidiš ljude, Maruška, ja u muhi vidim muhu. Ja samo želim da olakšam ljudima kako bi se rasteretili muha, a muhama želim samo...

MARUŠKA

(vikne)

...Da umru!

MUHO

(također vikne)

Da ih udušim bezbolno ekološki! Samo to!

MARUŠKA

Ti da si htio pomoći ljudima, izvukao bi svoje roditelje iz rata. Ovako ne znaš da li su uopće živi...

MUHO

(ljutito)

Jesam ti rek'o da to ne spominješ!

Utom se čuje zuj muha.

Muho gleda prvo u nebo, pa u muholovca. Čeka da muholovac počne djelovati.

MARUŠKA

(nakon kraće stanke, da bi "promijenila temu")

...A i kako znaš da muhe umiru bezbolno?... Kako? *(ironično)* To su ti rekle kad su umrle?

MUHO
Maruška, ovo je ekološki muholovac... ekološki... (*naglašava ono "ekološki"*)

Iz konobe se čuje glas.

GLAS
(*off*)
Prosim eno kavico! Prosim! Gospodična Maruška!

Maruška polazi.

MARUŠKA
Ti stvarno nisi normalan. Ostavio si me samu ovdje...

Maruška izlazi.

MUHO
(*viče za njom*)
Samo: nemaš sitno za kusura! Nemaš sitno za kusura!

Muho i dalje gleda u muholovca.
Ozaren je.
Zadivljeno gleda kako muhe padaju u tečnost.

Na pozornici se pomaljaju djeca, sin i kćerka. Bojažljivo gledaju prema Muhi. Muho ih ne vidi.

Dječak i djevojčica ipak prilaze stolu, i sjedaju nasuprot Muhe. Bez riječi zure u muholovca. Pa u Muhu. Muho ne gleda u njih.

DJEČAK
Ata?

MUHO
(trzne se; pogleda u dječaka)
E, jeb'o ti ata mater!

DJEČAK
Oče?

MUHO
Tako se razgovara...

DJEČAK
Je l' de ti nisi podilkanis'o?

MUHO
Otkud ti to... podilkanis'o?

DJEČAK
Kaže dedo Hamo, a mama kaže da si poludio...

DJEVOJČICA
...Čez...

MUHO
Tako mama kaže?

DJEVOJČICA
Skroz...

MUHO
Mama je slijepa kod očiju. Mama *(naglašava)* ne vidi. Ne vidi da je ovo *(pokazuje na muholovca)* veliko...

DJEČAK
A šta je to?

MUHO
(*"došo na svoje"*)
To je... (*ipak se spetlja*) veliko... Ne mogu sad da ti objašnjavam...

Djevojčica dira u muholovca, barka, zagleda.

MUHO
(*smiruje je*)
Neka, neka... polako... Nego, hajde, Hamo, odaberi jednu od ovih muha!

Dječak gleda u nebo. Poduže.

MUHO
(*"popizdio"*)
Hajde, Hamo dragi, odluči se za jednu! Samo jednu pokaži!

Pokazuje Djevojčica.

DJEVOJČICA
Evo, ova tu!

MUHO
(*Hami*)
Može li ova što je seka pokazala?

Dječak klima glavom.

MUHO
E ova muha mora da sleti, evo, ovdje... (*pokazuje na muholovca*)

DJEČAK
Što baš tu?

MUHO
(likuje)
Baš tu! Mora! A zašto?

Djeca sumnjičavo odmahuju glavama. Sliježu ramenima.

MUHO
Zato što je vaš babo Muho genijalac!

Djeca ne odmahuju više glavama, niti sliježu ramenima, ali ga upitno gledaju.

MUHO
Smislio Muho ribu... malo je nasmrdio... i muha *(naglašava)* mora da sleti na ribu... Sad ćemo sačekati malo... *(dječaku)* Pratiš li koja je?

Čekaju da muha sleti na ribu. Prate je pogledom. Ova je muha, izgleda, poprilično jogunasta, ili slabog njuha, pa, bogme, podugo zvrji okolo. Muho se već, vidljivo, nervira. Sad dječak zagleda muholovca, dira ga. Muho to vidi.

MUHO
(ljutito)
Joj, Hamo dragi! Daj, majke ti, odmakni se! Đe ćeš tamo?! Ma ni ja ne bi' sletio da sam muha! *(primiče i njega i stolicu do sebe)* Hodi 'vamo, sjedi ovdje... i čekamo... samo čekamo... mora sletiti...

Čekaju da sleti muha.

MUHO
Ovoj k'o da je govno začepilo nos!

Muha, napokon, sleti.

MUHO
(pobjednički)
Ha? Ha? Evo je!

Svi likuju oko muholovca.

DJEČAK
A kako se to zove?

MUHO
To se zove muholovac!

DJEČAK
A što baš muholovac? Što se ne zove pimpljah?

DJEVOJČICA
Jesi nor?

MUHO
(zbunjeno)
Pimpljah?

DJEČAK
Da... Muha uzleti i udari gore – pim! Sleti i padne u vodu – pljah! *(pokazuje rukom; vidi se: "Muhina krv")*

Muho ga gleda razrogačenih očiju. Razmišlja. Nekako mu logično to "pim" i "pljah".

MUHO

(poluglasno, dok razmišlja, a sve pokazujući rukom, kao dječak)

Pim!... Pljah!... Pim!... Pljah!

Muho ipak odriječno klimne glavom.

MUHO

Ne može.

DJEČAK

A zašto?

MUHO

Ne može. Ja kažem da ne može. I šta š' sad?

DJEVOJČICA

A može l' ćingrljiš?

MUHO

(vikne)

Šta!!!

DJEVOJČICA

(mirno)

Ćingrljiš... Muha leti gore – ćin!... Sleti dolje – grljljlj... *(hvata se za grlo, pokazuje, ustvari, davljenje muha)*

MUHO

(ne želi ni da razmisli o toj mogućnosti; vikne)

Ne!!!

DJEVOJČICA

(razočarano)

A zašto?

DJEČAK
(*skahareno*)
A zašto?

MUHO
(*vikne*)
A đe je tu Muho, jeb'o vam pas mater?! Muho... (*naglašava "Muho"*) lovac, shvatate?

Ustaju iza stola. Odlaze.

4. USPJEH!... BRAK?

(Ljetna bašča. Muho L., Maruška, djeca; Studio. Muho L., Voditeljica, Izbjeglica; Pozadina. Muhini roditelji)

Ulazi Maruška. Naravno, uz svoje "fiksacije".
Dođe do stola, i izvali se, umorno, na stolicu.
Odmara.

U ljetnu bašču ulazi Muho. U ruci, visoko podignutoj, drži nekakav k'o plakat. Vidno je uzbuđen. Kao da ne može da dođe do daha, do riječi.

Muho dolazi do Maruške, i sleđa joj pokrije glavu s tim "k'o plakatom". Maruška se prepadne

MARUŠKA

(više sebi nego Muhi; na slovenskom)

Moj bog, niti za pet minut se nemorem spočiti!... Crkujem od dela... Sama... pa tako velika gostilna... Mislim saj so delavci... ampak to se mora organizirati... *(ušuti)* Zares sem nora.

(Bože, ne mogu se odmoriti ni pet minuta!... Crkoh od posla... Sama... na onoliku konobu... Mislim... imaju radnici... ali, valja sve to organizirati... organizirati... *(ušuti)* Zbilja sam izluđena.)

(Dijalozi u ovoj sceni su malo više na slovenskom.)

Maruška ustane, i pođe od Muhe. Ali, dočekaju je njene "fascinacije". (Muho ih, naravno, ne vidi.) Vrati se. Ponovo sjedne za stol.

Muho obigrava oko nje.

MUHO

Vidi, Maruška! (*razvije onaj "k'o plakat"; sad vidimo: diploma!*)

MARUŠKA

To je neumnost!

(To je glupost!)

MUHO

(*začuđeno, i djetinje ljutito*)

Neumnost?! Prva nagrada na Mednarodni razstavi izumov in inovacij INOVA v Zagrebu – neumnost?!

(Glupost?! Prva nagrada na Međunarodnoj smotri pronalazaka i inovacija INOVA u Zagrebu – glupost?!)

MARUŠKA

(*ponovi, pomalo odsutno*)

Neumnost.

(Glupost.)

MUHO

(*još u žaru*)

Ženska božja, ali sploh veš, kdo vse je sodeloval? Izumitelji in inovatorji iz vsega sveta! Hej! Ves svet, ženska božja! Ves svet nikakor ne more biti neumnost! Seveda so neumnosti... na vsem svetu... ampak ves (*naglašava "ves"*) svet – to pa ne!

(Božija ženo, znaš li ti ko je sve učestvov'o? Pronalazači i inovatori iz cijeloga svijeta! Hej! Cijeli svijet, božija ženo! A cijeli svijet ne može nikako biti glupost! Ima gluposti... u cijelom svijetu... ali cijeli (*naglašava "cijeli"*) svijet – to ne!)

Maruška ga samo netremice promatra. Ne progovara ni riječi.

MUHO
Maruška.

MARUŠKA
Kaje?

MUHO
Ja ću ovo... malo se pogužvalo... *(glanca plaketu dlanom)* da ga uokvirim... i da ga stavimo mi iznad kamina... ha?

Maruška pokuša nešto da kaže.

MUHO
Dobro, dobro, iznad sača...

Poljubi Marušku u kosu.

MUHO
Eto!

Muho izlazi.

MARUŠKA
Mojbog! Oni su mu dali nagradu za onu budalaštinu!

Muho se na izlazu susretne s djecom.

Djeca ulaze. Zgledaju se. Pa, prilaze majci. Ona ih još ne vidi. Maruška počinje da plače.

DJEVOJČICA
Mama je spet žalostna...
(Mama je opet tužna...)

DJEČAK
...vsak dan...
(...svaki dan...)

Maruška ustaje sa stolice, i pogladi ih po licima i glavi. Jedno pa drugo.

MARUŠKA
Mama je dobro...
(Dobro je mama...)

DJEČAK
(odjednom)
Mama, se bosta ločila?
(Hoćete l' se rastati?)

DJEVOJČICA
(vrisne)
Neumnost! Prasac!
(Glupost! Prasac!)

Maruška ih smiruje.

MARUŠKA
(iskreno)
Ne vem... ne vem... če bo šlo tako naprej...
(Ne znam... ako ovako nastavi...)

DJEVOJČICA
Mama, muholovec je res super... Lovi muhe... če bi videla... padajo... padajo... pim!... plah!... pim!... plah!... *(pokazuje rukom prema stolu, gdje se nalazi muholovac)*
(Mama, muholovac je baš super... Hvata muhe... da vidiš... padaju... padaju... pim!... pljah!... pim!... pljah!... *(pokazuje rukom prema stolu, gdje se nalazi muholovac)*

DJEČAK
Molči, neumnica!
(Šuti, glupačo!)

DJEVOJČICA
Zakaj? Mar naš oče ni genijalec?
(Zašto? Zar naš tata nije genijalac?)

Maruška brizne u plač.
Djeca polaze prema izlazu.

Utom ulazi Muho. Pod miškom nosi uokvirenu plaketu.

MUHO
(djeci)
Otroka, pojdita v hišo ... Poglejta, če se je ujelo... koliko muh... *(čim spomene muhe hvata ga, izgleda, groznica)* postavil sem muholovce po vseh oknih... vseh vratih... *(zamisli se)* strop!... res sem neumen... moral bi še... po stropu...
(Djeco, idite u kuću... Vidite je li se uhvatilo koliko... muha... *(čim spomene muhe hvata ga, izgleda, groznica)* stavio sam muholovce oko svih prozora... oko vrata... *(zamisli se)* plafon!... baš sam budala... trebalo je... po plafonu...)

Djeca nevoljko odlaze.

Muho dolazi za stol. Sjeda. Na drugu stolicu stavi uokvirenu plaketu.
Maruška odmakne stolicu od stola.

MUHO
Maruška... Ruša moja...

Maruška pognula glavu. I ne gleda ga.

MUHO
Mislil sem da boš vsaj ti razumela...
(Mislio sam da ćeš ti razumjeti...)

Ušuti.

Šutnja.

MUHO
Do tega sem bil nihče in noben... zadnji drek... od dreka... zdaj sem negdo... neš bom svet...
(Ja sam do ovoga bio niko i ništa... zadnje govno... od govneta... govno... sad sam neko... spasit ću svijet...)

MARUŠKA
(odjednom)
...Tako da boš uničil družino...
(...Tako da uništiš brak...)

MUHO
(kao da je nije čuo)
...Zamisli si svet brez muh... To je... to je... raj... *(usklikne, kao da je otkrio bogzna šta)* Prepričan sem da v rajo ni muh!
(...Zamisli svijet bez muha... To je... to je... dženet... *(usklikne, kao da je otkrio bogzna šta)* Siguran sam da u Dženetu nema muha!)

Maruška ga sada gleda. Promatra.

MARUŠKA
(kaže mu u lice, da bi ga dohavizala)
Otroci!
(Djeca!)

MUHO
Muhe...

MARUŠKA
(viče)
Mi!

MUHO
(k'o da je ne čuje)
Raj...

MARUŠKA
(viče iz svega glasa)
Družina!!!

Opet šute.
Muho uzima plaketu i polazi.

MUHO
(više sebi, nego Maruški)
Da ja ovo stavim iznad kamina...

Pođe na jednu stranu.

MUHO
Iznad sača... iznad sača...

Okreće se, i izlazi na drugu stranu.

Maruška sjedi sama za stolom. Izgubljena.
Odjednom počne da krpom udara po muholovcu na stolu. I plače.

Utom se čuje glas iz konobe.

GLAS
(off)
Eno kavo brez!

MARUŠKA
(kroz plač)
Dolazim! Dolazim!

Trči napolje.

Na pozornicu izlijeće, na nekakvoj pokretnoj stolici, Voditeljica.

VODITELJICA
Dobro veče, dragi gledaoci! Dobro došli u emisiju *Dijaspora voli Bosnu.* Naš večerašnji gost je gospodin Muho L., pronalazač i inovator. Molimo da jednim dugotrajnim aplauzom pozdravite gospodina Muhu L.

Aplauz. (Onaj snimljeni, a može, vala, i publike.)
Ulazi Muho. U ruci nosi muholovca.
Pozdravlja se sa Voditeljicom.

MUHO
Dobro veče.

VODITELJICA
Dobro veče. Dobro nam došli.

MUHO
Bolje vas našo.

VODITELJICA
Izvol'te sjesti.

MUHO
E, baš vam hvala.

Muho sjeda. Diže uvis muholovca.

VODITELJICA
Naš drugi gost je Nedžad Izbjeglica. Nedžade Izbjeglica, dobro došli. Molimo da ga pozdravite...

Aplauz. (Isti kao prethodni.)

Ulazi Nedžad Izbjeglica, neka izbehućena faca. Sjeda s druge strane Voditeljice.

VODITELJICA
Ja bih odmah počela s pitanjima... *(Muhi)* ...Vi ste dobitnik prve nagrade na Svjetskoj smotri pronalazaka i inovacija "Eureka '92" u Briselu. Hoćete li nam reći za koji ste pronalazak dobili tu nagradu?

MUHO
(malo je zbunjen pred kamerama)
Da, mogu, za ovo... *(pokazuje na muholovca)* ...ovo se zove muholovac... *(uzme muholovca u ruke i digne ga visoko kao trofej)*

Aplauz. Ovacije.

VODITELJICA
(Nedžadu Izbjeglici)
Nedžade...Vi ste preživjeli.

IZBJEGLICA
(k'o da ga je stid što je preživio)
Jesam...

VODITELJICA
A ko nije?

IZBJEGLICA
Ovako... Ubili su Redžu Sefića, njegovu ženu Rabiju, i sinove Emsuda i Esada... hodžu Osmana... nepokretnu Asimovcu... mladića Suada Kuduzovića... starca Hamu i njegovu ženu Pembu...

Muho ne reagira na vijest o smrti roditelja. On je zanesen oko svoga muholovca: glanca ga, zagleda.

VODITELJICA
(izvještačeno)
Bože dragi... Bože dragi... *(okreće se Muhi)* ...Po čemu je taj Vaš pronalazak značajan?

MUHO
E, ovako... Osnova svakog naučnog rada je da izaberete tezu, koju ćete kasnije naučno braniti. Moja teza je: najveći neprijatelj čovječanstva su – muhe! *(Voditeljica ga začuđeno promatra; Nedžad Izbjeglica je ustao i lunja, u svojoj izgubljenosti, po studiju.)* Da, muhe...

Muho je stao u svome "naučnom" govoru. Gleda šta radi Nedžad Izbjeglica.

VOTELJICA
(tiho)
Nedžade!... Nedžade!

Nedžad Izbjeglica se vraća, sjeda pored Voditeljice. Muho ga gleda.

MUHO
(naginje se, preko Voditeljice, Nedžadu)
Ja tebi nisam upaďo u riječ!

VODITELJICA
Teza... čovječanstvo... muhe...

MUHO
Já... *(zapetlja se)* muha je... čovječanstveno... da od svih živih bića najviše na svijetu ima muha. Drugo, naučno je dokazano da muhe prenose mnoge bolesti. Evo, sad, na primjer, da vi imate nekakvu bolešćinu... To bi muha raznijela za dva dana! I nema svijeta!

VODITELJICA
Neďo Bog dragi...

MUHO
(ponavlja za njom)
Neďo Bog dragi... da...

VODITELJICA
(okreće se Nedžadu Izbjeglici)
Šta je vama, Nedžade, bilo najstrašnije?

IZBJEGLICA
Skalpovi.

VODITELJICA
(zaprepašteno)
Kakve skalpovi?

IZBJEGLICA
Jednom od tih staza kretala se kolona četnika idući iz

sela. Jedan od njih, koji je išao prvi, nosio je kraću motku. I ja sam vidio da su na toj motki visili mnogi skalpovi...

VODITELJICA
(Muhi)
...Da zaključimo: ovo Vaša priznanje je, u stvari, prvo zvanično svjetsko priznanje države Bosne i Hercegovine nakon sticanja njene neovisnosti...

MUHO
(prekida je)
...Treba naglasiti, obavezno, da je ovo prvi ekološki *(naglašava: ekološki)* muholovac u istoriji!

VODITELJICA
Da li ja mogu da kažem da će Muho L. spasiti čovječanstvo od muha?

MUHO
(oduševljeno)
Da, slobodno. Ovo moram da kažem na kraju: ovo je za moju domovinu, Bosnu i Hercegovinu! *(digne muholovca uzrak, poput Danis Tanović oskara)*

Odlaze sa scene.
Usput, Muho Izbjeglici prigovara što ga je ometao u razgovoru.

Odtamnjenje na Muhinim roditeljima.

Hamo i Pemba ulaze i sjedaju na svoje skemlije.

HAMO
Ne dođe pas...

PEMBA

Došo bi on, sigurno, samo nije mogo... Veliki su mu poslovi, mala djeca... Ne znam šta bi' mu rekla... Nije ni njemu lahko... (*odhukne*)

HAMO

...Mogo se barem javiti...

PEMBA

...Meni se javio... u snu... A čudan neki san... sanjam ti ja da sjedi naš Muho na zemlji... na cijeloj zemlji... neuzubillahi... veći od cijele zemlje... neuzubillahi... ali to mi nekako potaman... u snu, mislim... sasvim mi je normalno da naš Muho sjedi na cijeloj zemlji... a okolo njega tišina... ni muha da zucne!

Osvjetljenje slabi na Muhinim roditeljima.

5. MISIJA

(Ljetna bašča. Muho, Kupac konobe, Maruška, djeca, Predsjednik Svih Muha, Muhe)

Ulaze Muho i Kupac konobe.
Već su u razgovoru.

MUHO
Šta kažeš: puno?

KUPAC
Puno.

MUHO
Kako puno? Stani! Znaš li ti da je to je poznata konoba... razrađena... uz nju ide i inventar... i klijentela... nema tog stranca koji ne uđe u nju... kao muhe u muholovac... *(zašuti)*

KUPAC
Ipak, Muho, skupa je...

MUHO
(nervozno; gotovo vapi)
...Ali, meni treba toliko para... baš toliko... sve sam preračuno...

KUPAC
Za šta, ako nije tajna?

MUHO
(ponosno)
Za ovo! *(pokazuje na muholovca na stolu)*

KUPAC
(gleda u muholovca)
A šta je to?

MUHO
(zaprepašteno)
Je l' to, majke ti, ne znaš?! Kako, bolan, ne znaš? Cijeli svijet zna... Brisel, London, Beč na Majni...

Kupac se snuždio. Gotovo mu nelagodno "što cijeli svijet za to zna, a on, eto, ne zna". Šuti. I čeka da Muho "odgonetne tajnu".

MUHO
Muholovac... To je *(pokazuje rukom, kao da upoznaje nekoga s nekim)* muholovac...

KUPAC
Pa, naravno, muholovac... Baš sam glup... u njemu toliko muha, a ja ne kontam... *(naglašava)* muholovac!

MUHO
(nervozno)
I?

KUPAC
Pa, rekoh: muholovac!

MUHO
Dobro to, jeb'o ga ti, mislim: konoba, kol'ko bi ti dao!

Kupac priđe Muhi i šapne mu na uho.

MUHO
Hajde, majke ti, evo, još ovo.... *(okreće se od Kupca, skida pantalone; tj., narodski rečeno: još me samo zguzi)*

Kupac bježi.

MUHO
Čekaj! Hej! Hodi, šalio sam se...

Kupac se vraća.

MUHO
Vidi... ako bi mi mogli... *(saginje se prema Kupcu i šapće mu cijenu)*

I Kupac se naginje prema njemu, pa šapće svoju cijenu.
Tako nekoliko puta.
Na kraju, pružaju jedan drugom ruku. Konoba je, dakle, prodata.

MUHO
(ispraćajući Kupca)
Vjeruj mi, hajrov'o si...

Izlaze.

Na praznu pozornicu, iz drugog smjera, ulazi Maruška sa djecom. Nose neke kofere.
Maruška još samo pogledava, tužno, okolo. Prilazi stolu, i s njega skida stolnjak; ponese ga sa sobom.
Polaze.

Ulazi Muho.

MUHO
(diže nešto više glave)
Mersi boku! Ženeva.

Maruška stoji, u rukama drži kofere. Šuti. Muhina ruka, sa plaketom, klati se pred njom.

Djeca iza Maruške šmrcaju.

MUHO

(prilazeći im)

VODEMIND *(pogrešno kaže: WORLDMIND)*...Najveća nagrada na svijetu... Priznali su, Maruška, da je najveći neprijatelj čovječanstva – šta? *(dječaku)* Hajde ti?

DJEČAK

(nevoljko)

Atomska bomba...

MUHO

Netačno. *(djevojčici)* Šta je najveći neprijatelj čovječanstva?

DJEVOJČICA

Rat.

MUHO

Netačno. Najveći neprijatelj čovječanstva su *(značajna stanka)* – muhe.

DJEVOJČICA

(ponovi)

Muhe...

MUHO

I napokon su priznali, draga Maruška... Otkad ja to govorim... Tačna je ona moja: preko trnja do zvijezda... *(stavlja šake preko lica)*

Utom, Maruška s djecom prođe pored njega.
Jedino, na izlazu, djevojčica se okreće, pritrči Muhi, i grli ga.

DJEVOJČICA
Ata...

MUHO
Ma, ne brini se ti, ata je spasio svijet, nemoj da se sikiraš ništa... Gotovo...

Vraća se i Maruška, pa odvlači djevojčicu.

DJEVOJČICA
(jeca)
Atice! Atice!

Muho gleda za njima.

MUHO
Maruška... Kud ćete? Pa, svijet je naš...

Muho prilazi stolu, sjeda na stolicu, zagleda u plaketu.
Spušta glavu na stol. Zaspe.

Ulaze muhe. Plešu. Raspoređuju se po pozadini.

Muho se budi. (Ili je u bunilu?)
Okreće prema muhama.

Muho ima snoviđenje susreta sa Predsjednikom Svih Muha.

MUHO
Ko si? Poznat si mi odnekud... blizak si mi nekako... ma, osjećam te k'o da si mi rod...

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Ja sam Predsjednik Svih Muha...

MUHO
(ozareno, prekida ga)
Pa, da! Pa, naravno! Baš sam blesav! Treb'o sam te odmah prepoznati... To je k'o da nisam prepozn'o brata!... *(sjeti se, nekako sjetno)* a nemam brata, uvijek sam želio imati brata... *(zasuzi, ganutljivo)* dođi da te zagrlim... brate...

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
(odmičući se)
Nisam ja tvoj brat. Nisam ja ničiji brat. Predsjednik sam Svih Muha. A muhe nemaju braće. Kad si to čuo da muha ima muhca? Shvataš?

MUHO
(iskreno)
Ne shvatam.

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Vidi 'vamo! Brat je muško! Da bi muha bila muško, trebala mi se zvati muhac. Shvataš?

Muho nekako shvata. Teško, doduše, ali – shvata. Klima glavom.

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
A jesi li ikad čuo za riječ – muhac?

MUHO
Nisam... *(malo se zamisli)* Nisam – sigurno!

PREDSJEDNIK SVIH MUHA

E sada je, mislim, dosta jezičkih pitanja... Ovdje sam došao s određenim razlogom... skoro misijom...

Muho zabezeknuto pilji u Predsjednika Svih Muha.

MUHO

Emisijom?

PREDSJEDNIK SVIH MUHA

Emitiram, doduše, ali nije u tome stvar. Stvar je u sljedećem: (*zvanično, upozoravajuće, kao "nebeski glas"*) Muho L., na Zemlju slijedi velika invazija muha!

MUHO

(*uzvikne*)

Samo mi to ne reci!

PRVA MUHA

Muhe će okupirati cijeli svijet.

DRUGA MUHA

Prvo će pojesti komarce...

MUHO

(*prekida je*)

A što komarce?

PREDSJEDNIK SVIH MUHA

Razočaravaš me, Muho... Zbilja... Pa, komarci...

MUHO

(*opet ga prekida*)

Shvatam!

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Ne shvataš, bogami? Kako?

MUHO
Pa, komarce ne može uhvatiti muholovac! Prebrzi su za njega! A i ne lete kao helihopteri.

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
(malo se zamisli)
Moguće... Nakon komaraca muhe će pojesti pčele...

PRVA MUHA
A nestanak pčela sa zemlje znak je propasti svijeta.

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
(Muhi)
To, valjda, znaš...

MUHO
Pa znam pčele... znam...

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Potom će pojesti sve ljude.

MUHO
E, to će ići malo teže.

PREDSJEDNIK SVIH MUHA I OBJE MUHE
(uglas)
Zašto?

MUHO
Pa čovjek je lukava beštija... A, brate, i puno je veći... mislim, od muha...

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
(sažaljivo)
Aaa naivan si, Muho, naivan. Razmisli: kad muha jede, jede i jede, ona – šta? *("šta" izgovore sve muhe)*

MUHO
Deblja se!

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Nije, jadan. Raste! Raste dok ne naraste veća od čovjeka!

DVIJE MUHE
(uglas)
Muha je muha! *(naglašavaju svaku riječ)*

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Zar si zaboravio?!

MUHO
Nisam, nisam... to zaboravio... *(prisjeti se)* A govna?

PREDSJEDNIK SVIH MUHA I OBJE MUHE
(uglas)
Govna?!

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Kakva, pobogu, govna?!

MUHO
Zar nećete vi prvo pojesti govna? Mislim, muhe vole govna.

PREDSJEDNIK SVIH MUHA I OBJE MUHE
(uglas)
Zbilja si glup, Muho. *(naglašavaju svaku riječ)*

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Kad nestane ljudi, kako će biti govana?

MUHO
(zabrza)
Zbilja jesam glup, zbilja jesam glup...

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
(zvanično)
Postoji rješenje.

MUHO
(s nadom)
Postoji? Kakvo?

PREDSJEDNIK SVIH MUHA I OBJE MUHE
(pokazjući rukom na Muhu; uglas)
Ti!

MUHO
(zbunjeno)
Šta: ja?

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Ti ćeš spasiti svijet!

MUHO
Ja?

PREDSJEDNIK SVIH MUHA I OBJE MUHE
(uglas; uzvišeno)
Ti ćeš, Muho, spasiti svijet!

Muho šuti. Čeka naredbu.
Muhe počnu igrati.

PREDSJEDNIK SVIH MUHA
Pravi muholovce, Muho!

DRUGA MUHA
Napravi što više muholovaca, Muho!

PRVA MUHA
Uključi ih sve, Muho!

Muhe se penju po zidovima. I dalje vičući svoje poruke.

Zatamnjenje.

Pri odtamnjenju u prvom planu je Maruška. Po zidovima vise muhe. Sa stropa visi Pemba.

Kad Maruška počne pjevati, sa stropa se spušta Pemba, i pridružuje joj se u pjevanju:

Ah te muhe,
Ah te muhe,
Sa svojim čudnim muvanjima,
Plešu zajedno s nama,
Gospodinima i gospođama,
Na obali bezdana.

Bezdan nema nogu,
Nema ni repa,
Leži onkraj puta
Nauznak prevrnuta.

Hej, mušice, gospodine,
Mušice, gospođo,
Nitko više za vas
Nikad saznat neće,
Potražite sreće.

Na kraljevskoj balezi,
Ili na pekmezu,
Namjestite komu hujdurmu,
Namjestite komu hujdurmu.

Bezdan ne jede, ne pije
I ne daje mlijeka.
Što radi? Čeka.

(Česlav Miloš: U SLAVU SVEĆENIKA BAKI;
Prevela: Marina Trumić)

Dok Maruška i Pemba završavaju pjesmu, u pozadini se pojavljuje Hamo u pratnji Prve muhe. Kad završe, Maruška izlazi, a Pemba se pridružuje Hami.

6. ZAR NE VIDITE PROPAST SVIJETA?

(Ljetnja bašta. Muho L. i Bedrudin; Pozadina. Muhini roditelji; Ljetna bašta. Muho L., Arapin, Prevoditeljica)

Ulaze Muho i Bedrudin.
Muho užurbano kreira marketinšku kampanju. Telefonira.

MUHO
Halo, je l' marketing?... Kako kakav?... Zar nije "Ljiljan"?

Muho isključuje telefon. Očito pogriješio broj.

MUHO
(bijesno)
Jeb'lo vas pokopališće!

Muho i dalje telefonira. Bedrudin sjeda za stol.

MUHO
Halo, je l' ambasada? Pa, Bosne, jeb'o ga ti, nije Grenland! Nema tamo muha!... Je l' ambasador tu?... Dajder mi ga malo... Treba ga Muho L. Samo ti njemu reci: prva nagrada nakon neovisnosti Bosne, ali svjetska... Radi?... Dobro... samo ti njemu reci ja ću sutra doći...

Bedrudin gleda reklamne stvari i muholovca na stolu.

MUHO
(okreće se prema Bedrudinu; ponosno)
Ha, i šta kažeš?

BEDRUDIN
Lijepo... Samo...

MUHO

(razočarano)

...Kod tebe uvijek neko "samo", jeb'o ga ti!... Dobro, de reci...

BEDRUDIN

...Šteta, brate, što si prod'o onakvu konobu...

MUHO

Ma, jeb'la te konoba!... I kuću sam stavio pod hipoteku... Konoba nije bila dovoljna... Ali sve je to ništa, čovječe! *(odmahne rukom)* Ovo je biznis! *(uzvikne)* Svjetskih razmjera! Već sam napravio milion muholovaca! Znaš li ti, Bedrudine, koliko samo ima muha na svijetu!... Sve će to on pohvatati! *(pokazuje na muholovca)*

BEDRUDIN

Jeb'le te muhe! Ima ih milijardu! Ali Maruška je samo jedna...

MUHO

Šta hoćeš time da kažeš?

BEDRUDIN

Hoću da kažem da ćeš teško naći onakvu ženu... eto...

MUHO

Ma, vratit će se moja Maruška. Kad lova počne kapati k'o muhe u ocat, eto nje svome Muhi...

Bedrudin sumnjičavo odmahuje glavom.
Muho kreće prema izlazu. Bedrudin za njim.

BEDRUDIN

Opameti se, havetinjo! Opameti se! Spasi familiju...

Izlaze.

MUHO
(off)
Svijet bez muha je raj!

Odtamnjenje na pozadini.

Roditelji Muhe L. u Dženetu.
Prozračni su.
Smiješe se.
Šute.

PEMBA
Malo sam drukčije zamišljala Dženet...

HAMO
E, vama ženama ni u Dženetu nije dobro.

PEMBA
Ha?

HAMO
Kažem: vama ženama ni u Dženetu nije potaman. Vi, kad se bolje razmisli, i niste za Dženeta...

PEMBA
A ti jesi?! Meni nikako nije jasno da si ti tu... Sve mislim neka greška...

HAMO
Kako to misliš?

PEMBA
Jednostavno... Ako sam ja u Dženetu... a jesam... sigur-

no jesam... onda ti nisi... I obratno... Nas dvoje skupa nikako ne možemo biti u Džennetu!... A ako jesmo, onda je to neka greška!

HAMO
(ne baš samouvjereno)
Nema kod Boga greške...

PEMBA
Ha?

HAMO
(sada samouvjereno)
Kažem: nema kod Boga greške!

PEMBA
Jeś, vala... *(zamisli se)* sve Mu je cakum-pakum... ni muha, bolan, da zucne...

HAMO
Ama, dođi tobe, ženo, otkud muhe u Džennetu?

PEMBA
Ne znam ja...

Pogledaju se. Pa se nasmiju. Grleno.
Pa zašute.
Šute.

Zatamnjenje na roditeljima.

Odtamnjenje na prednjem dijelu pozornice.

Ulaze Muho L., jedan Arapin i Prevoditeljica.

MUHO

E, vidjeli smo postrojenja, je l' tako... (*prevoditeljici*) e, sad ti njemu reci 'vako: svaki dan može da šalje sa Ljubljanskog aerodroma... Ja sam to sve sredio...

Dolaze do stola. Arapin se čudi muholovcu na stolu. Posegne za njim. Muho ga zaustavlja.

MUHO

Neka... polahko... stan', stan'...

Upućuje Arapina na drugu stranu stola.

MUHO

Já, já... tamo... (*prevoditeljici*) Sad je '94.-ta... Ja imam dva miliona... Vidjela si proizvodnju... Za godinu dana mogu imati pet miliona... Molim te, to mu prevedi...

Prevoditeljica prilazi Arapinu, koji se nešto ukipio. Muho to primijeti.

MUHO

Kako se zove, bogati?

PREVODITELJICA

Dodi.

MUHO

(*zove Arapina*)

Dodi, hodi, Dodi... (*zagrli ga*) evo, slušaj sad...

PREVODITELJICA

...Be'da senetin sejekunu 'indehu hamsetu melajin?

(...Za godinu dana može imati pet miliona...)

Arapin se smješka, i povremeno pogledava prema muholovcu.

ARAPIN

Hamsetu melajin? Jumkinuhu en jemtelike hamseta belajin, velekinnehu len jendžeha filkeda'i 'alez-z-ubab.

(Pet miliona? Može imati pet milijardi, ali muhama ne može dohakati.)

MUHO

Ha? Ha? Šta kaže?

PREVODITELJICA

Nije zainteresiran.

MUHO

(zaprepašten, vikne)

Kako, zaboga, može biti nezainteresiran?! Pa, zar kod njih nema najviše muha? Sve što ima muhe na svijetu tamo se sjatilo!

Dodi opet odlazi od njih. Muho ga zove.

MUHO

Dodi! Dodi! Dođi...

Prevoditeljica opet nešto govori Arapinu.

PREVODITELJICA

Innehu jekulu inne eksere mekanin judžedu fihi-z-zuba-bu huve-l-'alamu-l-'arabijj.

(On kaže da najviše muha ima u arapskom svijetu.)

Arapin joj odgovori.

ARAPIN
Rubema, velakin nahnu nuhibbu-z-zubab.
(Moguće, ali mi volimo muhe.)

MUHO
(nestrpljivo)
Šta kaže? Šta kaže?

PREVODITELJICA
(Muhi)
Oni vole muhe.

MUHO
(zaprepašteno)
Kako, bolan, voli muhe?! Insan, a voli muhe?! Samo govno voli muhe!

PREVODITELJICA
Samo govno voli muhe... *(pođe prema Dodiju, da mu to prevede)*

MUHO
(zaustavlja je)
Šta?... Ček', ček'... stani... ti nemoj više ništa... pusti mene, da ja... *(zove Dodija)* Hodi, Dodi, hodi... *(napinje se da mu objasni)* muha... zdndzdnd...

ARAPIN
Z-zubabu!

Muho se ukoči. Okreće se prevoditeljici.

MUHO
Šta kaže?

PREVODITELJICA
Ma nije zainteresiran...

MUHO
(prekine je)
...Nemoj da imaš tako negativan stav. I nemoj, molim te, više ti ništa. Čak i ako te ja pitam, ti nemoj!

Muho se okreće Arapinu. Objašnjava mu.

MUHO
Dodi, gledaj... Muha... zdndzdnd... hop, na rame... *(kao, začudi se)* sihra, hodža, pune ruke posla, treba da...

ARAPIN
(prekine ga)
Z-zubabu!

Muho se ukoči.

PREVODITELJICA
Vole muhe...

MUHO
(Arapinu)
Haj ti u pizdu materinu! *(okreće se prevoditeljici)*... Vodi ga...

Dodi prilazi Muhi, i grli ga.

MUHO
(prevoditeljici)
Vodi ga! Makni mi ga ispod šapa, udavću ga k'o zeca!

Arapin i prevoditeljica odlaze.

PREVODITELJICA
Allahimanet...

ARAPIN
Z-zubabu!

Muho nervozno hoda.

Ulazi Bedrudin. Sjeda na stolicu.

MUHO
(govori više sebi, nego Bedrudinu)
Nemam više ni tolara. Sve su progutale muhe... mislim muholovci... ima ih više nego muha u cijelom Portorožu... *(pokazuje rukama oko sebe)* Ali, izvući ću se, izvući.

BEDRUDIN
Jesi li pokušao sa novinama? Sada se sve prodaje putem novina... reklame... marketing...

MUHO
Daj, ne zajebaji, Bedrudine, ti k'o da nikad nijedne novine nisi vidio. I slovenske, i hrvatske i bosanske novine su pune reklama. NEMOGUĆE JE DA NE VIDITE PROPAST SVIJETA! *(kao da čita reklamu)*

Odjednom: sa radija (Radio BiH!) se čuje gromoglasna vijest.

GLAS (off)
Dragi slušaoci, ovdje Radio Bosne i Hercegovine. Danas je pala Srebrenica. Danas je palo čovječanstvo! Naši reporteri javljaju da se stanovništvo transportira kamionima...

Muho ne obrati pažnju na vijest, sjeda na stolicu.

MUHO
Pa, ambasade...

BEDRUDIN
Šta: ambasade?

MUHO
Nema te zemlje u svijetu čijoj ambasadi nisam posl'o reklamni materijal... Pretrpane su mojim materijalima... k'o buvljak...

BEDRUDIN
I – ništa?

MUHO
Ništa... *(pogleda "značajno" u Bedrudina)* Nemoguće je da ne vide propast svijeta.

BEDRUDIN
A...

Prekida ga nova vijest Radija BiH.

GLAS
(off)
Napokon i jedna lijepa vijest. Danas je u Sarajevu održan međunarodni simpozij o ekologiji...

Na riječ "ekologija" Muho se trzne.

BEDRUDIN
(pokušava da nastavi)
...ne bi bilo naodmet...

MUHO
(sad on prekida Bedrudina)
Pssssst! *(stavlja prst na usta)*

Šute.

Muho sa zanimanjem prati vijest o međunarodnom simpoziju o ekologiji u Sarajevu.

GLAS
(off)
...međunarodni eksperti su se složili da treba zaštititi bosanske šume. Doduše, u njima se još nalaze četnici, ali....

MUHO
(kao, nešto je skont'o; Bedrudinu)
Ha? Ha?

Muho ustaje sa stolice, žurno izlazi napolje.
Bedrudin za njim.

BEDRUDIN
Čekaj...

7. MUHOLOVAC U BORBI ZA SLOBODU

(Ambasada BiH. Muho L., ambasador, sekretarica)

U kancelariji ambasade (u Ljubljani, na primjer) ambasador sjedi za stolom i uči neki jezik (npr. njemački). U pozadini sekretarica (zamotana, sa đozlukama debelih stakala)

MUHO
(off)
Vaša ekselencijo!

Ulazi Muho L. U ruci nosi muholovca.

AMBASADOR
(lažno skromno)
Nemojte, molim vas, dovoljno je – ambasador...

MUHO
(opet svečano)
Gospodine ambasadore....

AMBASADOR
(vikne)
Kafa!

Muho dolazi do ambasadora. Rukuju se.

MUHO
Evo, to je to! *(pokazuje ponosno na muholovca)*

Ambasador gleda sa zanimanjem u muholovca. Ali, vidljivo, nije mu jasna ta naprava.

AMBASADOR
(susretljivo)
Šta je to?

MUHO
(začuđeno, pa i razočarano)
Ne znate?

Ambasador se nasmiješi, gestikulira rukama da ne razumije.

AMBASADOR
Zbilja...

Utom upada ćorava sekretarica s kafom. Stavlja kafu na sto. Umalo ne sruši i kafu i stol.

SEKRETARICA
Bujrum!

AMBASADOR
Hvala, hvala...

Sekretarica odlazi.

MUHO
Pa, to je bilo prvo priznavanje Republike BiH!... A i čitava ambasada vam je oblijepljena... time!

AMBASADOR
Aaaa, ma viđ'o sam to, ali nisam obraćo pažnju...

MUHO
(zaprepašteno)
Niste obraćali pažnju?!

AMBASADOR
(sada se uozbilji)
Znate, gospodine... *(zastane, kao da traži ime)*

MUHO
...Muho... Muho L.

AMBASADOR
...Gospodine Muho L., u mojoj zemlji je rat!

MUHO
(pokunjeno)
To je, valjda, i moja zemlja...

AMBASADOR
(pomirljivo)
Jeste, jeste..

Zašute.

MUHO
(odjednom)
Muholovac...

AMBASADOR
Molim?

MUHO
(pokazuje na muholovca)
Tako se zove... muholovac...

AMBASADOR
Fino... Baš nekako prikladno... Muho L... muholovac... A čemu služi?

MUHO
(opet razočaran)
Da se uhvate muhe...

Ambasador sa zanimanjem razgleda muholovca. Vidi se da mu baš nije jasno kako taj galon hvata muhe.
Muho to primijeti.

MUHO
Vidim, naprežete se al' ne kontate... *(okreće se po prostoriji)* Ne bi' ni ja skonťo kad nema ovdje muha...

AMBASADOR
(pogledava po prostoriji, kao da traži muhe; gotovo mu nelagodno što ih nema)
Pa, eto, nema ih... Šta ćeš...

MUHO
A da pripustite nekoliko... pa da vidite kako ih muholovac začas ćapne?

AMBASADOR
(vikne)
Mala!

SEKRETARICA
(ulazi, sudarajući se, onakva ćorava, sa stvarima okolo)
Molim, gospodine ambasadore...

AMBASADOR
(gotovo svečano)
Pripusti mi nekoliko muha! U kancelariju...

Sekretarica zblanuto gleda u ambasadora.

SEKRETARICA
Da nije nešto s kafom bilo u redu?

AMBASADOR
(zapovjednički)
Pobogu, izađi napolje, otvori vrata, nađi kakav peškir, i ućeraj mi nekoliko muha u kancelariju!

Sekretarica još malo stoji, premišlja, pa pođe...

SEKRETARICA
Ovih insekata?

AMBASADOR
Já!

Sekretarica pođe. Opet se okrene.

SEKRETARICA
Dobro... Peškirom?

AMBASADOR
Peškirom.

Sekretarica napokon izlazi. Ambasador sjeda za stol.

AMBASADOR
(Muhi)
To *(pokazuje rukom prema vratima)* ne zna ni guzicu obrisati... Oprostite na izrazu... ni oprati... utjerati dvije-tri muhe...

Spolja se čuje nekakvo mlataranje, kao da se udara nečim po zraku i zidovima.

SEKRETARICA
Ima l' ih?!

AMBASADOR
Nema!!!

Sekretarica i dalje ganja muhe.

SEKRETARICA
Ima l' ih sad?

AMBASADOR
Ama nema!

MUHO
(ambasadoru)
Molim vas...

AMBASADOR
Ha?

MUHO
Pošalj'te je u mušku halu... Sad sam ja otamo... To vrvi tamo!

AMBASADOR
Mala!

SEKRETARICA
Molim, gospodine ambasadore...

AMBASADOR
Idi u mušku halu... Gospodin Muho kaže da tamo vrvi od muha!

Čuje se sekretaričino batrganje.

SEKRETARICA
Ima l' je sad?

Ambasador i Muho gledaju po prostoriji. I, zbilja, poslije izvjesnog vremena čuje se zuj muha!

AMBASADOR
Ima! Ima!

SEKRETARICA
Jesam li je to ućerala?

AMBASADOR
Ućerala, ućerala!

Pojavljuje se jedna kostimirana muha (Predsjednik Svih Muha, Muhin "brkica"). Ambasador pođe za njom. Muho, međutim, zuri u muholovca. U muholovac se upeca muha (tj. čuje se njen pad).

MUHO
Ha! Evo je! I to brkica!

Ambasador tek poslije Muhinog usklika pogleda u muholovca. Predsjednik Svih Muha izlazi.

MUHO
Eto!

AMBASADOR
(zadivljeno)
Zbilja!

Pogleda u Muhu i smiješi se.

AMBASADOR
(opet u svom "državničkom elementu")
Gospodine Muho, šta mogu učiniti za vas?

MUHO
(bez razmišljanja)
Da otkupite!

AMBASADOR
Šta da otkupimo, gospodine Muho!? Pa, rat je, gospodine Muho... Mi ne možemo ništa kupovati... razumije se... Nama treba oružje...

MUHO
A da napravimo poso?

Ambasador diže slušalicu.

AMBASADOR
Mala!

SEKRETARICA
Molim, gospodine ambasadore...

AMBASADOR
Upali česmu.

SEKRETARICA
Koju?

AMBASADOR
Ma nisam te ništa pito, samo upali česmu!

SEKRETAR
Upal'la...

MUHO
Pa, ovako, vi date muholovce nekome... Americi... Arapima... a oni vama... nama... daju oružje... A nešto muholovaca mogu poslati i borcima u Bosnu.

AMBASADOR
(začuđeno)
Šta će borcima... to?

MUHO
(samouvjereno)
Stvar je jednostavna... Naši borci pucaju na njihove... Borba je izjednačena... Ali kraj svakog našeg borca nalazi se muholovac pored njegove desne noge... E, tad više nije izjednačeno! *(uzvikne)* Zašto? Zato što se njihovi borci bore protiv dva neprijatelja. Dva! Muhe su moćan neprijatelj!... *(malo razmisli)* Gledano sa naše strane – prijatelj!... A i šume... naše bosanske šume, ekološki gledano, biće spašene... Možda i polja...

Ambasador sumnjičavo vrti glavom. Opet se laća slušalice.

AMBASADOR
Mala!

SEKRETARICA
Molim, gospodine ambasadore...

AMBASADOR
Ugasi česmu.

SEKRETARICA
Ugas'la.
Muho i Ambasador šute.

AMBASADOR
(sjeti se nečega; kao da bi "ispunio šutnju")
Gospodine Muho L., hoćete li da vam ispričam jedan vic?

MUHO
(nije mu baš do vica)
Vic?

AMBASADOR
(kao da ga nije čuo)
Bio jednom jedan čovjek i zvao se... na primjer... Muho. Običan naš Bosanac. Taj Vam je Muho vršio eksperimente na muhama. Znate kako?

Muho ga gleda zaprepašteno. Ne kaže ništa.

AMBASADOR
(nastavlja)
...Stavi muhu preda se, otkine joj jednu nogu, i kaže: "Leti, muho!". Vidi: muha leti. On zapiše: muha bez jedne noge – leti! Otkine joj i drugu nogu, i kaže: "Leti, muho!". Vidi: muha leti. On zapiše: muha bez obje noge – leti! Otkine joj i jedno krilo, i kaže: "Leti, muho!". Vidi: muha leti. Zapiše: muha bez obje noge i jednog krila – leti! Otkine joj i drugo krilo, i kaže: "Leti, muho!". Vidi: muha ne leti. On zapiše: muha bez oba krila je – gluha!... Šta kažete? *(nasmiješi se Muhi)*

MUHO
(ustajući sa stolice)
Vidim, vi mene zajebavate!... Neka... neka... Ja sada idem

u rusku ambasadu da ovo njima prodam... I nemoj da sutra slučajno bude: Muho, nisi patriota...

Muho uzima muholovca sa stola i izlazi.

AMBASADOR
Aufiderzen, gospodine Muho... aufiderzen...

8. NIJE RODNA KUĆA LAĐA, PA DA SE IZGUBI NA PUČINI

(Pustopoljina. Radnici, Pemba i Hamo L., Muho L., Maruška, Muha)

Selo. Rodno mjesto Muhe L. u Bosni. Korov i travuljina. Ruševine, porušeno greblje.

Ulaze Maruška i Pemba. Pjevaju.

MUHE

Filip Larkin: *Ponesite jednog kući za dječicu*

Na malo slame, iza jedne brave,
Kraj hrpe kostiju, onamo,
Nema noći, nema svjetla, ni zemlje, ni trave –
Mama, uzmi nam jednog da čuvamo.

Žive igračke su muhe u zlatu,
Jedino što ostaje nama.
Daj kutiju od cipela, daj lopatu –
Sada se igramo sahrane, mama.

Maruška izlazi. Pemba ostaje na sceni.

GLAS S RADIJA BiH
(off)
Dragi slušaoci, nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma, uočljivo je sve veće prisustvo Međunarodne zajednice... *(izleti mu)* ima ih k'o muha... A, kada smo već kod muha,

ROJTER javlja da je Međunarodna zajednica odlučila, kao i dosada, u ratu i miru, pomoći Bosni. Donešena je rezolucija kojom se Međunarodna zajednica obavezuje da u Bosni uništi sve muhe...

Dok se čuje glas s radija, dešavaju se sljedeće stvari:
Pojavljuje se Hamo L.
Dolaze radnici, otkopavaju masovnu grobnicu.
Dolazi Muho L., nekako se privjesi na zid.
Na zid se privjese, ali na drugi, i Hamo i Pemba.

PEMBA
Rekoh ti ja: doći će naš Muho.

HAMO
Bogami dođe...

PEMBA
Nije rodna kuća lađa, pa da se izgubi na pučini.

HAMO
Kakva lađa? Šta pričaš?

PEMBA
Ništa... Nije loš naš Muho...

HAMO
Nije... A možda je i dobar...

Radnici (koji su za vrijeme razgovora Hame i Pembe mirno stajali kraj otvorene grobnice) spuštaju poklopce na grobnicu. Sa treskom. Izlaze.

Muho se odljepljuje od zida, tetura, i legne na zatvorenu grobnicu.

Raširi i noge i ruke.
Potpuno oslobođen.
Slobodan.

Muho L. leži nasred pustog polja; raširio ruke i noge; gleda netremice u čisto, čisto nebo; ispod neba se ne čuje ni jedna jedina muha. (Možda se u polutami naziru i njegovi roditelji?)

MUHO
Nema... nijedne!... *(naglašava: nijedne)*

Ali, tamo u ćošku, visi IPAK jedna. Muha. Naravno.

Zatamnjenje.

KRAJ

Sarajevo, 2006./2007.

Napomena

Tekst drame "Muholovac" za štampu je pripremljen nakon izvedene premijere, 28. 2. 2008., "Kamerni teatar", Sarajevo.

Ujedno se zahvaljujem na čitanju i plodotvornim sugestijama Nedžadu Fejziću, Zlatku Topčiću i Alešu Kurtu.

Autor

Bilješka o piscu

Zilhad Ključanin, rođen je 5. 3. 1960. godine u Trnovi kod Sanskog Mosta. Završio je Filozofski fakultet u Sarajevu. Magistrirao je književno-historijske znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a doktorirao na Filozofskom fakultetu u Sarajevu.

Piše poeziju, prozu, drame, scenarije, književnu kritiku, esejistiku i novinske tekstove.

Objavio je 25 knjiga.

Knjige poezije:

SEHARA. *Svjetlost*, Sarajevo 1985.
MLADE PJESME. *Svjetlost*, Sarajevo 1987.
SAN UREDNOG ČOVJEKA. *Veselin Masleša*, Sarajevo 1989.
PJESME NEVINOSTI. *Ljiljan*, Sarajevo 1994.
KAD PUKNU PUPOLJCI. *Bosanska riječ*, Wuppertal/Tuzla 2000.
NIKAD NISAM BIO U BOSNI. *Ljiljan*, Sarajevo 2000.
PJESME NEVINOSTI I ISKUSTVA. u: ŠEHID / PJESME. *Preporod*, Sarajevo 2006. [Edicija *Bošnjačka književnost u 100 knjiga*]

Knjige proze:

ŠEHID. Slikovnica. *Biblioteka Ključanin*, Zenica 1994.
ŠEHID. Roman. *Ljiljan*, Sarajevo 1998.
ŠEHID. Roman. drugo izdanje. *Bosanska riječ*, Wuppertal/Tuzla 1999.
ČUJEŠ LI ŠTO NIKO NE ČUJE. Novela/radio-drama.

Ljiljan, Sarajevo 2001.

ČETIRI ZLATNE PTICE. Priče. *Vrijeme*, Zenica 2002.

KOLIKO JE SRCE U MRAVA. Pripovijest/Roman. *Vrijeme*, Zenica 2003.

VODENI ZAGRLJAJ. Roman. *Bosanska riječ*, Wuppertal/Tuzla 2005.

ČETIRI ZLATNE PTICE. Priče. drugo izdanje. *Bosanska riječ*, Wuppertal/Tuzla 2005.

SARAJEVSKA HAGADA I DRUGE PRIČE. Priče. *Connectum*, Sarajevo 2006.

ŠEHID. Roman. treće izdanje. u: ŠEHID / PJESME. *Preporod*, Sarajevo 2006. [Edicija *Bošnjačka književnost u 100 knjiga*]

TI SI MOJA P. Priče. *Zalihica*, Sarajevo 2007.

Drama:

ŠEHID. *Centar za kulturu i obrazovanje*, Tešanj 1999.

Esej:

MEHMED-BEG KAPETANOVIĆ LJUBUŠAK I PUČKA KNJIŽEVNOST. *Institut za književnost*, Sarajevo 1991.

LICE SVJETLOSTI. *Oko*, Sarajevo 2004.

Objavio je dvije publicističke knjige, i priredio dvije antologije (panorame) bh. pjesništva.

Drama "Šehid" premijerno je izvedena 7. 12. 1999. godine u "Bosanskom narodnom pozorištu" iz Zenice u režiji Slobodana Stojanovića. Drama "Muholovac" premijerno je izvedena 28. 2. 2008. u "Kamernom teatru" iz Sarajeva u režiji Aleša Kurta.

Poezija i proza su mu prevođeni na više jezika: turski, francuski, flamanski, engleski, arapski, španski, njemački, slovenski, makedonski, bugarski.

Roman "Šehid" je preveden na slovenski jezik: "Pričevalec" [preveo: Damijan Šinigoj]. *Goga*, Novo mesto 2001. A prevodi se i na turski, francuski i arapski jezik.

Za književni rad nagrađivan: Nagrada Mak Dizdar (1983. i 1985.), Nagrada Književne omladine BiH (1987.), Plaketa Općine Novo Sarajevo (1991.), Plaketa Unsko-sanskog kantona (1999.), Nagrada *Bosanske riječi* za roman godine (2000.), Nagrada Društva pisaca BiH (2001.), Nagrada Zija Dizdarević (2002.), Nagrada Fondacije za kinematografiju BiH (2003. i 2004.), Nagrada Poslovnog udruženja izdavača i knjižara BiH (Najbolji urednik, 2004.).

Uvršten je u sve novije antologije i preglede bosansko-hercegovačke i bošnjačke poezije.

Živi u Sarajevu.

Radi u zvanju vanrednog profesora na Pedagoškom fakultetu u Zenici.

SADRŽAJ

LICA 8
1. MUHE, PROKLETE MUHE 11
2. KAKO NAPRAVITI MUHOLOVCA I SPASITI SVIJET? 25
3. MUHOLOVAC JE ROĐEN! 38
4. USPJEH!... BRAK? 49
5. MISIJA 62
6. ZAR NE VIDITE PROPAST SVIJETA? 74
7. MUHOLOVAC U BORBI ZA SLOBODU 85
8. NIJE RODNA KUĆA LAĐA, PA DA SE IZGUBI NA PUČINI 96
Napomena 99
Bilješka o piscu 100

Izdavač: @alihica doo Sarajevo, Branilaca Sarajeva 3.; 71000 Sarajevo; E-mail: zalihica@bih.net.ba; zalihica@yahoo.com. Za izdavača: Almir Zalihić; Štampa: Bemust, Sarajevo; Tiraž: 500. © zalihica & Zilhad Ključanin; ISBN 978 9958-787-18-8; Maj 2008.

ISBN 9958-787-18-0

Calihica

Publishing House